ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 14.12.2020
COM(2020) 810 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

για την αξιολόγηση των κύριων πορισμάτων των πιλοτικών μελετών που εκπονήθηκαν βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2016/792 για τους εναρμονισμένους δείκτες τιμών καταναλωτή και τον δείκτη τιμών κατοικιών

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2016/792 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τους εναρμονισμένους δείκτες τιμών καταναλωτή και τον δείκτη τιμών κατοικιών εκδόθηκε τον Μάιο του 2016[1]. Ο εν λόγω κανονισμός θεσπίζει κοινό πλαίσιο για την ανάπτυξη, την παραγωγή και τη διάδοση του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ), του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή με σταθερούς φορολογικούς συντελεστές (ΕνΔΤΚ-ΣΦ), του δείκτη τιμών για τις ιδιοκατοικούμενες κατοικίες (ΔΤΙΚ) και του δείκτη τιμών κατοικιών (ΔΤΚατ). Οι τέσσερις αυτοί δείκτες αναφέρονται από κοινού ως «εναρμονισμένοι δείκτες».

Το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/792 επιτρέπει στην Επιτροπή να δρομολογεί τη διεξαγωγή προαιρετικών πιλοτικών μελετών από τα κράτη μέλη, όταν απαιτούνται βελτιωμένες βασικές πληροφορίες για την κατάρτιση των εναρμονισμένων δεικτών ή όταν εντοπίζεται η ανάγκη βελτιωμένης συγκρισιμότητας των εναρμονισμένων δεικτών.

Ο γενικός προϋπολογισμός της Ένωσης συνεισφέρει, κατά περίπτωση, στη χρηματοδότηση τέτοιων πιλοτικών μελετών.

Οι εν λόγω πιλοτικές μελέτες αξιολογούν την εφικτότητα συλλογής βελτιωμένων βασικών πληροφοριών ή υιοθέτησης νέων μεθοδολογικών προσεγγίσεων.

Τα αποτελέσματα των πιλοτικών μελετών αξιολογούνται από την Επιτροπή (Eurostat) σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους βασικούς χρήστες των εναρμονισμένων δεικτών, λαμβανομένων υπόψη των οφελών που προκύπτουν από την ύπαρξη βελτιωμένων βασικών πληροφοριών ή νέων μεθοδολογικών προσεγγίσεων σε σχέση με τις πρόσθετες δαπάνες κατάρτισης εναρμονισμένων δεικτών.

Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2020 και στη συνέχεια ανά πενταετία, η Επιτροπή υποχρεούται να υποβάλ(λ)ει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στην οποία θα αξιολογεί, κατά περίπτωση, τα βασικά ευρήματα των πιλοτικών μελετών. Με την παρούσα έκθεση εκπληρώνεται η εν λόγω υποχρέωση.

2. ΠΙΛΟΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΞΗΧΘΗΣΑΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) 2016/792

Μετά την έκδοση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/792 ολοκληρώθηκαν δύο γύροι πιλοτικών μελετών, που υποστηρίχθηκαν από επιχορηγήσεις από τον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης για το 2016 και το 2017. Τα επόμενα έτη δρομολογήθηκαν και άλλοι γύροι, αλλά οι μελέτες που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο αυτών των γύρων βρίσκονται σε εξέλιξη και δεν μπορούν ακόμη να αξιολογηθούν.

2.1. Πιλοτικές μελέτες βάσει του προϋπολογισμού του 2016

Το 2016 προκηρύχθηκε πρόσκληση υποβολής προτάσεων[2], η οποία κάλυπτε τους ακόλουθους στόχους:

---

[1] ΕΕ L 135 της 24.5.2016, σ. 11.

[2] Περιορίζεται στις εθνικές στατιστικές αρχές των κρατών μελών και των χωρών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ).

Στόχος Α: Αυτόματη σύνδεση κωδικών GTIN[3] / ειδικών ανά κατάστημα κωδικών με την ECOICOP[4]

Στόχος Β: Εφαρμογή δεδομένων σαρωτή από σουπερμάρκετ ή άλλους λιανοπωλητές

Στόχος Γ: Ανάπτυξη νέων μεθοδολογιών για την επεξεργασία δεδομένων σαρωτή από σουπερμάρκετ ή άλλους λιανοπωλητές

Στόχος Δ: Ιστοσυγκομιδή ως πηγή για τον ΕνΔΤΚ

Στόχος Ε: Βελτίωση της κατάρτισης συντελεστών στάθμισης των δαπανών για τον ΕνΔΤΚ, συμπεριλαμβανομένων και συντελεστών στάθμισης για τις αγορές μέσω διαδικτύου

Οι τρεις πρώτοι στόχοι αποσκοπούσαν στη μελέτη διαφόρων τεχνικών πτυχών που σχετίζονται με τη χρήση βελτιωμένων βασικών πληροφοριών που προέρχονται από δεδομένα σαρωτή από σουπερμάρκετ ή άλλους λιανοπωλητές. Μια άλλη νέα πηγή βελτιωμένων βασικών πληροφοριών είναι τα δεδομένα που συλλέγονται αυτόματα από το διαδίκτυο («ιστοσυγκομιδή»), τα οποία καλύπτονται από τον τέταρτο στόχο. Οι στόχοι αυτοί υποστηρίζουν επίσης μεθοδολογικές μελέτες που βελτιώνουν τη συγκρισιμότητα των εναρμονισμένων δεικτών όσον αφορά την επεξεργασία αυτών των νέων πηγών δεδομένων. Ο πέμπτος στόχος αποσκοπεί στη βελτίωση της συγκρισιμότητας μεταξύ των χωρών και στην πρόσβαση σε βελτιωμένες βασικές πληροφορίες για τους συντελεστές στάθμισης των δαπανών, ιδίως λόγω του αυξανόμενου μεριδίου των διαδικτυακών αγορών σε πολλά κράτη μέλη.

Χορηγήθηκαν επιχορηγήσεις σε 15 πιλοτικές μελέτες σε 10 κράτη μέλη και σε μία χώρα ΕΖΕΣ. Από τις 15 μελέτες, οκτώ αφορούσαν δεδομένα σαρωτή (στόχοι Α, Β και Γ), έξι την ιστοσυγκομιδή (στόχος Δ) και μία τους συντελεστές στάθμισης των δαπανών (στόχος Ε). Ο συνολικός προϋπολογισμός που δεσμεύτηκε για τα έργα αυτά ανήλθε σε 1 180 835,04 EUR.

Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2016 περιλάμβανε επίσης στόχους σχετικούς με τις στατιστικές της αγοράς ακινήτων. Ωστόσο, οι μελέτες αυτές κάλυπταν θέματα που δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2016/792 (τριμηνιαίοι δείκτες πωλήσεων κατοικιών, περιφερειακοί δείκτες τιμών κατοικιών και δείκτες εμπορικών ακινήτων). Ως εκ τούτου, τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο αυτών των στόχων δεν θεωρούνται πιλοτικές μελέτες κατά την έννοια του άρθρου 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/792.

2.2. Πιλοτικές μελέτες βάσει του προϋπολογισμού του 2017

Το 2017 προκηρύχθηκε νέα πρόσκληση υποβολής προτάσεων[5], η οποία κάλυπτε τους ακόλουθους στόχους:

Στόχος 1: Εφαρμογή δεδομένων συναλλαγών στις διαδικασίες κατάρτισης του ΕνΔΤΚ

Στόχος 2: Προσαρμογή των μεθοδολογιών δειγματοληψίας και κατάρτισης του ΕνΔΤΚ στις προκλήσεις της ψηφιακής οικονομίας

[3] Αριθμός ταυτοποίησης προϊόντος για το παγκόσμιο εμπόριο.

[4] Ευρωπαϊκή ταξινόμηση της ατομικής κατανάλωσης με βάση τον σκοπό.

[5] Περιορίζεται επίσης στις εθνικές στατιστικές αρχές των κρατών μελών και των χωρών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ).

Στόχος 3: Βελτίωση των μεθόδων ποιοτικής προσαρμογής για τον ΕνΔΤΚ

Ο πρώτος στόχος ζητούσε τη διεξαγωγή περαιτέρω πιλοτικών μελετών σχετικά με τη χρήση δεδομένων σαρωτή από σουπερμάρκετ ή άλλα σημεία πώλησης, ώστε να βελτιωθούν οι βασικές πληροφορίες και η συγκρισιμότητα των μεθόδων στις οποίες βασίζεται ο ΕνΔΤΚ[6]. Οι στόχοι 2 και 3 αποσκοπούσαν στη βελτίωση της συγκρισιμότητας των διαφόρων πτυχών της μεθοδολογίας του ΕνΔΤΚ, ιδίως όσον αφορά τη δειγματοληψία και την ποιοτική προσαρμογή. Η αυξανόμενη ψηφιοποίηση της κοινωνίας και της οικονομίας δημιουργεί προκλήσεις όσον αφορά τη μέτρηση των τιμών, οι οποίες θα μπορούσαν να μελετηθούν στο πλαίσιο αυτών των στόχων.

Χορηγήθηκαν επιχορηγήσεις σε 15 πιλοτικές μελέτες σε εννέα κράτη μέλη και σε μία χώρα ΕΖΕΣ. Από τις 15 μελέτες, πέντε αφορούσαν δεδομένα σαρωτή (στόχος 1), πέντε την ψηφιακή οικονομία (στόχος 2) και πέντε την ποιοτική προσαρμογή (στόχος 3). Ο συνολικός προϋπολογισμός που δεσμεύτηκε για τα έργα αυτά ανήλθε σε 1 081 642,46 EUR.

Όπως και η πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2016, η πρόσκληση του 2017 περιλάμβανε επίσης στόχους σχετικούς με τις στατιστικές της αγοράς ακινήτων που καλύπτουν θέματα εκτός του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2016/792 (τριμηνιαίοι δείκτες πωλήσεων κατοικιών, περιφερειακοί δείκτες τιμών κατοικιών και δείκτες εμπορικών ακινήτων). Ως εκ τούτου, τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο αυτών των στόχων δεν θεωρούνται επίσης πιλοτικές μελέτες κατά την έννοια του άρθρου 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/792.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΙΛΟΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Αν και αποκλειστικά υπεύθυνη για την αξιολόγηση και την έγκριση των τελικών εκθέσεων των πιλοτικών μελετών είναι η Επιτροπή, τα αποτελέσματα κοινοποιούνται στις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες των άλλων κρατών μελών και των χωρών ΕΖΕΣ, καθώς και στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία είναι ο κύριος χρήστης του ΕνΔΤΚ. Οι πιλοτικές μελέτες παρουσιάζονται σε εργαστήρια, τόσο όταν βρίσκονται σε εξέλιξη όσο και μετά την ολοκλήρωσή τους. Οι τελικές εκθέσεις κοινοποιούνται στους ανωτέρω φορείς μέσω διαδικτυακής εφαρμογής (CIRCABC, Κέντρο Επικοινωνίας και Πληροφόρησης για τις Διοικητικές Υπηρεσίες, τις Επιχειρήσεις και τους Πολίτες).

Αυτή η ανταλλαγή πληροφοριών επιτρέπει σε όλες τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες να ενημερώνονται για τις εμπειρίες των άλλων και να μαθαίνουν από αυτές. Τα πορίσματα των πιλοτικών μελετών συζητούνται επίσης μεταξύ ομοτίμων, γεγονός που τους βοηθά να εντοπίσουν βέλτιστες πρακτικές. Η πρακτική αυτή ενισχύει την ανάπτυξη συναντίληψης και κοινών προσεγγίσεων, πράγμα ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της συγκρισιμότητας των εναρμονισμένων δεικτών σε συνεχή βάση.

Οι πιλοτικές μελέτες που δρομολογήθηκαν το 2016 και το 2017 οδήγησαν στην αύξηση του αριθμού των χωρών που χρησιμοποιούν δεδομένα σαρωτή και/ή την ιστοσυγκομιδή ως πηγές δεδομένων για τον ΕνΔΤΚ. Ο αριθμός των ομάδων

[6] Δεδομένου ότι ο ΕνΔΤΚ με σταθερούς φορολογικούς συντελεστές (ΕνΔΤΚ-ΣΦ) προκύπτει από τον ΕνΔΤΚ, οποιαδήποτε βελτίωση του ΕνΔΤΚ θα ισχύει εξίσου και για τον ΕνΔΤΚ-ΣΦ. Στο υπόλοιπο της παρούσας έκθεσης, ο «ΕνΔΤΚ» περιλαμβάνει επίσης τον ΕνΔΤΚ-ΣΦ.

προϊόντων που καλύπτονται από αυτές τις νέες πηγές δεδομένων αυξάνεται επίσης σταθερά.

Επί του παρόντος, 10 κράτη μέλη και όλες οι (τρεις) χώρες της ΕΖΕΣ χρησιμοποιούν σε κάποιο βαθμό τα δεδομένα σαρωτή ως πηγή δεδομένων για τον ΕνΔΤΚ τους. Επιπλέον, έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2020 μεταξύ των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών αποκάλυψε ότι 15 κράτη μέλη και δύο χώρες της ΕΖΕΣ εφαρμόζουν επί του παρόντος, σε διάφορους βαθμούς, την ιστοσυγκομιδή κατά την παραγωγή του ΕνΔΤΚ τους.

Τα κύρια πλεονεκτήματα των νέων πηγών δεδομένων είναι οι αυξήσεις της κάλυψης και της αντιπροσωπευτικότητας των δειγμάτων που μπορούν να επιτευχθούν, σε σύγκριση με την παραδοσιακή «χειρωνακτική» συλλογή τιμών στα καταστήματα, με αποτέλεσμα την πιο αξιόπιστη μέτρηση των μεταβολών των τιμών. Ταυτόχρονα, οι νέες πηγές δεδομένων είναι γενικά λιγότερο δαπανηρές από τις παραδοσιακές μεθόδους συλλογής των τιμών.

Η αύξηση της χρήσης νέων πηγών δεδομένων δεν οφείλεται μόνο στις πιλοτικές μελέτες που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, καθώς πολλές χώρες έχουν αναλάβει τις απαραίτητες εργασίες δοκιμών και ανάπτυξης από τους προϋπολογισμούς τους. Ωστόσο, οι πιλοτικές μελέτες συνέβαλαν σημαντικά στην πρόοδο της χρήσης νέων πηγών δεδομένων για τον ΕνΔΤΚ.

Είναι λιγότερο εύκολο να αξιολογηθεί η συμβολή των έργων στη βελτίωση της συγκρισιμότητας (στόχος Ε το 2016 και στόχοι 2 και 3 το 2017). Ωστόσο, τα αποτελέσματα των περισσότερων έργων (π.χ. βελτίωση των διαδικασιών δειγματοληψίας και ποιοτικής προσαρμογής) έχουν εφαρμοστεί ή πρόκειται να εφαρμοστούν στον ΕνΔΤΚ και, ως εκ τούτου, θα βελτιώσουν την ποιότητα του ΕνΔΤΚ στις αντίστοιχες χώρες. Τα έργα συνέβαλαν επίσης στη δημιουργία κοινού αποθέματος γνώσεων και εμπειριών σχετικά με τις διαδικασίες δειγματοληψίας και ποιοτικής προσαρμογής και, συνεπώς, προωθούν γενικά την εναρμόνιση. Για παράδειγμα, τα πορίσματα θα χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη βελτιωμένων κατευθυντήριων γραμμών και συστάσεων σχετικά με τις εν λόγω διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων των επικαιροποιήσεων του μεθοδολογικού εγχειριδίου για τον ΕνΔΤΚ[7] και, τελικά, θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην έκδοση εκτελεστικών πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/792.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αξιολόγηση των πορισμάτων των πιλοτικών μελετών που χρηματοδοτήθηκαν από τον προϋπολογισμό της Ένωσης το 2016 και το 2017, όπως αυτά παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση, δείχνει ότι οι εν λόγω μελέτες συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη και τη χρήση νέων πηγών δεδομένων στον ΕνΔΤΚ. Επιπλέον, αρκετά κράτη μέλη και χώρες της ΕΖΕΣ μπόρεσαν να βελτιώσουν τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις τους, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στη δημιουργία αποθέματος κοινής γνώσης σχετικά με τα θέματα αυτά. Ειδικότερα, η χρήση νέων πηγών δεδομένων θα βελτιώσει την ποιότητα του ΕνΔΤΚ, μειώνοντας παράλληλα το κόστος παραγωγής του.

7 Βλέπε https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9479325/KS-GQ-17-015-EN-N.pdf/d5e63427-c588-479f-9b19-f4b4d698f2a2.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι πιλοτικές μελέτες αποτελούν σημαντικό μέσο για τη συνεχή βελτίωση των εναρμονισμένων δεικτών και, ως εκ τούτου, προτίθεται να συνεχίσει τη χρηματοδότησή τους.